

Uvodnik

Da je kakovostna predšolska vzgoja eden od stebrov kakovostnega vzgojno-izobraževalnega sistema, danes skorajda ni več treba posebej poudarjati. Številne raziskave potrjujejo, da ima vključenost otrok v vrtec izjemno pomemben vpliv na njihov aktualni in kasnejši razvoj, učenje in uspešnost v šoli, hkrati pa lahko zelo pripomore k pravičnosti v izobraževanju nasploh, zlasti ko gre za kakorkoli prikrajšane otroke. Zato ni nenavadno, da je predšolska vzgoja postala zanimiva tematika tudi za globalne in evropske akterje, ki danes aktivno soustvarjajo nacionalne politike na tem področju. Težko bi našli državo, ki ne bi svoje predšolske vzgoje razvijala, prenavljala ali reformirala v dialogu z globalnimi trendi. Ti »dialogi« se med območji razlikujejo, na nekaterih območjih oblasti in strokovnjaki vanje vstopajo bolj, v drugih manj kritično, v nekaterih so zvestejši svojim tradicijam, drugje jih opuščajo. Zdi pa se, da je vprašanje pravičnosti ena izmed rdečih niti, ki povezuje vse.

Zato se je uredništvo *Sodobne pedagogike* odločilo, da k sodelovanju povabi avtorje, ki delujejo na območju nekdanje Jugoslavije in se s predšolsko vzgojo, zlasti z vidiki njene pravičnosti, raziskovalno ukvarjajo. S tematsko številko, ki je pred vami, želimo tako prispevati svoj delček pri odstiranju pogleda v omenjene »dialoge« na območju, ki je z vidika primerjalnega raziskovanja posebej relevantno: kot je zapisal Ragin (1987), je namreč smiselno primerjalne raziskave narediti takrat, ko imajo enote primerjave toliko skupnega, da je mogoče iz razlik izluščiti kaj smiselnega. Države, ki so nastale na območju nekdanje Jugoslavije, imajo marsikaj skupnega, saj so bile v skupno državno tvorbo povezane po drugi svetovni vojni, ki je bil čas intenzivnega razvoja sistema predšolske vzgoje. Hkrati pa so med nekdanjimi republikami obstajale tudi razlike, ki še danes vplivajo na razumevanje predšolske vzgoje in njen ustroj. Bralci se boste prepričali, da članki, ki so jih pripravili avtorice in avtor iz Bosne in Hercegovine, Črne gore, Hrvaške, Slovenije in Srbije, to nedvomno dokazujejo. O tem v uvodnem članku z naslovom *Pravičnost in dostopnost predšolske vzgoje v državah nekdanje Jugoslavije: skupna zgodovina, različne možnosti* razpravljata **Andreja Hočevar** in **Mojca Kovač Šebart**, tudi tematski urednici številke.

Vsa kompleksnost problematike se je pokazala že pri terminološko-prevajalskih zagatah. V procesu recenziranja in prevajanja člankov iz izvirnikov v slovenski jezik so se odpirala številna vprašanja, za katera upamo, da smo jih ustrezno rešili. Odločili smo se, da prevode čim bolj približamo slovenskim bralcem in slovenskemu kontekstu, kar je ne nazadnje tudi skladno s poslanstvom revije. Kadar je bilo potrebno, smo dodatna pojasnila pri člankih dodali v opombe pod črto.

Uvodni razpravi sledijo članki (razvrščeni po abecednem redu glede na imena držav), ki analizirajo stanje na področju predšolske vzgoje v posameznih državah in tematizirajo vprašanja, kot so organizacija predšolske vzgoje, njeni cilji in temeljna načela, dostopnost programov predšolske vzgoje in deleži vključenosti (tudi otrok iz prikrajšanih skupin), mreža ter kakovost javnih vrtcev.

Stanje v Bosni in Hercegovini v članku z naslovom *Analiza stanja na področju predšolske vzgoje v Bosni in Hercegovini z vidika pravičnosti in enakih možnosti za vse otroke* opisujeta **Dženeta Camović** in **Lejla Hodžić**. Situacijo v Črni gori predstavlja **Tatjana L. Novović** v članku z naslovom *Sistem predšolske vzgoje v Črni gori: stanje in perspektive*. Sledi razprava o predšolski vzgoji na Hrvaškem z naslovom *Sprememba paradigme o otroku in otroštvu ter sistem predšolske vzgoje v Republiki Hrvaški – stanje, potrebe in trendi*, ki sta jo pripravili **Jasminka Zloković** in **Diana Nenadić-Bilan**. Slovensko situacijo so analizirali **Mojca Kovač Šebart**, **Andreja Hočevnar** in **Damijan Štefanc**, ki se podpisujejo pod članek z naslovom *Analiza stanja na področju predšolske vzgoje z vidika zagotavljanja pravičnosti in enakih možnosti v vzgojno-izobraževalnem sistemu Republike Slovenije*. Številko pa zaokroža analiza predšolske vzgoje v Srbiji; avtorici **Živka Krnjaja** in **Dragana Pavlović Breneselović** jo opisujeta v prispevku z naslovom *Pravičnost predšolske vzgoje v Srbiji: zagotavljanje enakih možnosti*.

Žal nam je, da nam ni uspelo pritegniti avtorjev s celotnega območja nekdanje skupne države, pa vendar upamo, da številka prinaša zanimivo branje in dodaja kamenček v mozaik primerjalnega raziskovanja predšolske vzgoje.

*Dr. Klara Skubic Ermenc
Glavna in odgovorna urednica*

Vir

Ragin, C. Ch. (1987). *The Comparative method: Moving beyond qualitative and quantitative strategies*. Berkeley: University of California Press.